

Concept Nota van beantwoording zienswijzen concept-Beleidsnota Flora- en faunawet 2014.

Inleiding

Het concept van de Beleidsnota Flora- en faunawet 2014 (hierna de Beleidsnota), is in juni 2014 aan betrokken organisaties toegezonden en hen is de mogelijkheid geboden om te reageren. De opmerkingen zijn in deze nota van antwoord samengevat en voorzien van een reactie van Gedeputeerde Staten. De KNJV en het Faunafonds hebben laten weten af te zien van een reactie.

Afkortingen

DB	Dierenbescherming Regio Utrecht
FB	De Faunabescherming
FBE	Stichting Faunabeheereenheid Utrecht
GH	Gemeente houten
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
LTO	LTO Noord
NM	Vereniging Natuurmonumenten (zie UL)
SBB	Staatsbosbeheer (zie UL)
UL	Stichting Het Utrechts Landschap mede namens Natuurmonumenten Noord-Holland en Utrecht en Staatsbosbeheer.

Algemeen

Gaarne in de tekst opnemen dat het beleid van de provincie erop is gericht dat beheer grens overstijgend en waar mogelijk in afstemming met de omliggende provincies plaatsvindt (FBE).

Reactie: De provincie Utrecht heeft in diverse situaties samengewerkt met aangrenzende provincies. Een voorbeeld daarvan is de aanpak van de ganzen in relatie tot de vliegveiligheid van Schiphol. Hier werken wij samen met de provincies Noord- en Zuid-Holland. Ook bij het opschorten van jacht, beheer en schadebestrijding bij bijzondere weersomstandigheden is de afstemming met buurprovincies in het draaiboek geregeld. Waar mogelijk en zinvol is dit dus al praktijk.

De Dierenbescherming staat positief tegenover het idee van rustgebieden voor winterganzen en het toelaten van edelherten in de Provincie (DB).

Reactie: We nemen hier kennis van.

Relatie Beleidsnota Natuurbeleid 2.0: In uw begeleidende brief geeft u aan dat er aanpassingen in uw concept Beleidsnota hebben plaatsgevonden die samenhangen met de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0. Dit vinden wij een goed initiatief. Echter, ons is onduidelijk hoe deze relatie gewaarborgd is. Wij vinden de relatie in de concept Beleidsnota niet terug. Onze vraag is met name hoe de in de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0 ingezette koers om te focussen op een systeemgerichte aanpak, waarbij geconcentreerd wordt op de realisatie van robuuste eenheden en EHS, ingebed is in de concept Beleidsnota. In de concept Beleidsnota lezen wij namelijk geen uitwerking op systeem niveau, maar op soortniveau (HDSR).

Reactie: De Flora- en faunawet heeft voor de onderdelen jacht, beheer en schadebestrijding een soorteningang. Ontheffen van de verboden uit de wet zijn alleen mogelijk als het duurzaam voortbestaan van de betreffende soort niet in gevaar komt. Hier is een systeemaanpak niet aan de orde. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het oplossen van problemen samenhangend met de veelheid aan gebruiksfuncties van ons landelijk gebied is een belangrijke pijler uit natuurbeleid 2.0 en tevens van de Beleidsnota. De passage in de begeleidende brief heeft echter direct betrekking op de vermelding in de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0 dat er vooruitlopend op de implementatie van de nieuwe natuurwetgeving aanpassing van beleid zal plaats vinden als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het Ganzenakkoord. Ondanks het sneuvelen van het ganzenakkoord wordt er in de provincie Utrecht een aanpak gekozen die in lijn is met het ganzenakkoord en waarvoor beleidsaanpassing noodzakelijk is.

In het algemeen adviseert de Dierenbescherming aan de Provincie om meer diervriendelijke alternatieven die schade kunnen voorkomen te stimuleren door in de beleidsnota op te nemen dat

deze alternatieven via onderzoek en voorlichting kenbaar worden gemaakt aan agrariërs. Agrariërs kunnen deze alternatieven tegen een redelijke vergoeding, die opweegt tegen de eventueel op te lopen schade, vervolgens gebruiken en toepassen (DB).

Reactie: Op basis van de Flora- en faunawet worden preventieve maatregelen geëist. In onze ontheffingen nemen wij de inzet van preventieve maatregelen op als voorschrift. Daarnaast hebben wij ook onderzoeken naar het voorkomen van problemen met beschermde dieren geïnitieerd of ondersteund. Voorbeelden zijn onderzoek naar het nemen van inrichtingsmaatregelen op legakkers om broeden van ganzen te voorkomen en het experiment met schrik- en smaakstoffen om roofvogelpredatie bij kippenbedrijven te voorkomen. Wij vinden dat zinvol en hebben de tekst van de beleidsnota op dit punt in paragraaf 4.3 aangepast.

Voeg een kapstok in voor in ontwikkeling zijnde pilotprojecten, zoals:

1. Beheers experiment ree afschot op hotspotlocaties
2. Aanvullend onderzoek op hotspotlocaties o.m. door de plaatsing van camera's
3. Realisatie pilot vangen en verplaatsen van zangvogels (primair mezen) in fruit
4. Leefgebiedenbenadering van het ree
5. Beheers experiment naar de inzet van gedomesticeerde 'wilde' varkensrassen bij legselreductie (zie onderzoek SOVON)
6. Toepassen van kuikenwerend raster en/of andere barrière vormende middelen die ertoe moeten leiden dat broedgebieden minder aantrekkelijk worden voor ganzen (FBE)

Reactie: Zie vorige punt. De tekst van de beleidsnota is op dit punt in paragraaf 4.3 aangepast.

Voorlichting richting gemeenten en semi-overheden bij aanpak ganzenproblematiek in stedelijk gebied (FBE)

Reactie: De tekst in de Beleidsnota Flora- en faunawet 2008 over voorlichting, die ongewijzigd overgenomen is in de voorliggende beleidsnota biedt die mogelijkheid al. We hebben "gemeentes en semi-overheden" als voorbeeld toegevoegd.

Ontwikkelen 'ganzentoets' bij de aanleg van nieuwe natuur (FBE)

Reactie: Bij aanleg en beheer van in het bijzonder moerasnatuur zal gezocht dienen te worden naar mogelijkheden om levensgemeenschappen ontwikkelruimte te bieden zonder daarbij een bedreiging te vormen voor andere functies in de omgeving. Dat is een proces waarvoor geen standaard voorschriften beschikbaar zijn. Het is belangrijk om hiermee ervaring op te doen. Een "toets" biedt hier geen oplossing.

Toevoegen tekst met betrekking tot de transitie van het Faunafonds en de ambities van de provincie dienaangaande (FBE)

Reactie: De tekst van de beleidsnota is in paragrafen 2.2.3 en 8.1 aangevuld met betrekking tot dit onderwerp.

Status van de zwanendriften en hoe de provincie hier mee omgaat (FBE).

Reactie: Het houden van knobbelzwanen wordt mogelijk gemaakt door het Ministerie van Economische zaken. Het valt buiten de bevoegdheid van de provincie om hier iets aan te wijzigen. In de beleidsnota is dat verduidelijkt in paragraaf 1.2.3. De grondgebruiker kan al of niet instemmen met de aanwezigheid van gehouden knobbelzwanen op zijn land.

Algemene tekst opnemen dat de provincie streeft naar benutting van de bij het beheer vrijkomende producten en hoe zij dit wenst te faciliteren (FBE).

Reactie: In de Beleidsnota is de mogelijkheid voor benutten voor consumptie of handelsdoeleinden bij alle soorten waarvoor dat niet al mogelijk was, beschreven.

Toevoegen het beleid van de provincie aangaande het voorkomen van of het beperken van de risico's op het ontstaan van dierziekten en de surveillance ervan? (FBE)

Reactie: Wij dragen bij aan de voorkoming en verspreiding van ziektes door in de ontheffingen te vereisen dat in het kader van beheer en schadebestrijding gedode dieren, wanneer ze niet gebruikt worden voor handel of consumptie, ter voorkoming van ziekten zo spoedig mogelijk worden geruimd. Aangeven of en zo ja op welke wijze de provincie de verdere professionalisering van het beheer en de planmatige aanpak daarvan wenst te bevorderen (FBE)

Reactie: Wij gaan uit van een professionele aanpak bij de uitvoerders van het beheer. Dat geldt zowel voor de vrijwilligers als bij de inschakeling van bedrijven. Wij ondersteunen de Faunabeheereenheid

die in haar Faunabeheerplan aangeeft op welke wijze invulling gegeven gaat worden aan het planmatige faunabeheer. Wij beoordelen het Faunabeheerplan ook op dit aspect voorafgaand aan een goedkeuringsbesluit.

Ambitieniveau beleidsintensivering aanpak overzomerende ganzenproblematiek opnemen in de notitie (FBE)

Reactie: Na het sneuvelen van het landelijke ganzenakkoord hebben provincie en het Projectteam ganzenbeheer Utrecht aangegeven in lijn met het landelijke akkoord invulling te geven aan het ganzenbeheer. Deze ambitie is neergelegd in de nota.

Vervang minister van LNV door EZ; deze opmerking geldt voor meerdere plaatsen in de tekst (FBE)

Reactie: Wij hebben de nota hierop gescreend en aangepast.

Volgens gemeente Houten kloppen de bijlages niet, zo is bijlage 7 niet te vinden. Op pagina 13 wordt in 3.1 hiernaar verwezen. Op pagina 15 bij 'Edelhert' wordt verwezen naar een kaart van het verspreidingsgebied. Bijlage 3 geeft echter heel andere informatie (GH). Verder geeft gemeente Houten nog enkele redactionele opmerkingen.

Reactie: De bijlages en verwijzingen blijken inderdaad niet in alle gevallen correct. De vrijstelling voor de soorten waar naar in paragraaf 3.1 wordt verwezen zijn opgenomen in de verordening. Dat betreft dan bijlage 5. Wij hebben de beleidsnota gescreend op verwijzingen en aangepast. Ook het door de gemeente Houten gesignaleerde ontbreken van de kaart horende bij het edelhertenbeleid is toegevoegd. Tevens zijn redactionele aanpassingen in de tekst doorgevoerd.

De concept beleidsnota vinden wij duidelijk van opzet. Met betrekking tot de aan het waterbeheer gerelateerde onderwerpen kunnen wij ons goed in het concept vinden (HDSR).

Reactie: We nemen hier kennis van.

Naar aanleiding van de concept-Beleidsnota heeft de Dierenbescherming een aantal vragen.

1. Wat is de verdere procedure rondom deze nota? Wordt de Dierenbescherming op de hoogte gesteld van wijzigingen en gaat de nota ter goedkeuring naar de Provinciale Staten? Is er een mogelijkheid om niet overgenomen voorstellen bij de Provinciale Staten onder de aandacht te brengen?
2. Hoe wordt het schaderisico bepaald en wie schat in of bestrijding daadwerkelijk noodzakelijk is?
3. In welke gevallen wordt afgeweken van het gebruik van vereiste preventieve middelen en waarom wordt hiervoor gekozen? (zie pag. 12 van de nota)
4. Is de aanvrager van een ontheffing verplicht om te motiveren waarom preventieve maatregelen niet zijn ingezet? Wie bepaalt of deze redenen gegrond zijn?
5. Op welke termijn wordt het draaiboek opgesteld met daarin de werkwijze van de Provincie als de eerste edelherten Utrecht bereiken? Wordt bij het opstellen van dit draaiboek ook input van stakeholders meegenomen?
6. Bestaat er een mogelijkheid voor een periodiek stakeholdersoverleg zoals tevens in sommige andere provincies plaatsvindt?
7. Ziet de Provincie in de toekomst voor zichzelf een rol in het faciliteren van de opvang, het vervoer en de medische zorg van in het wild levende hulpbehoevende dieren?

Ad 1. Nadat de zienswijzen zijn verwerkt nemen wij een beslissing. Hierna sturen wij deze door naar de Statengriffie van Provinciale Staten. Deze geleiden de Beleidsnota door voor behandeling in de Statencommissie Ruimte, Groen en Water. Met een advies van de Statencommissie gaat de Beleidsnota door voor finale besluitvorming naar Provinciale Staten. Op de website van de provincie (<https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/>) wordt vermeld wanneer de vergaderingen plaats zullen vinden. Inspreken bij de commissie is mogelijk. Uiteraard is het ook mogelijk op een andere wijze contact op te nemen met Provinciale Staten. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bovengenoemde website (onder 'over Provinciale staten >> contact')

Ad 2. Het schaderisico bepalen wij op basis van de bij de ontheffingsaanvraag verstrekte informatie en de informatie uit het faunabeheerplan van de Faunabeheereenheid Utrecht. Indien het noodzakelijk is zal er ook een veldbezoek door de ontheffingverlener van de provincie plaatsvinden. De ontheffingverlener bepaalt, in samenspraak met een jurist en een ecooloog van de provincie, of bestrijding noodzakelijk is en een tijdelijke ontheffing moet worden verleend.

Ad3. Preventieve maatregelen zijn in beginsel vereist. Indien er sprake is van populatiereductie ter voorkoming van belangrijke schade aan, bijvoorbeeld, gewassen of populatiebeheer bij hoefdieren, kan hiervan worden afgeweken (overzomerende ganzen).

Ad 4. Bij de ontheffingsaanvraag zal de aanvrager aan moeten geven of er andere middelen zijn ingezet om de schade te voorkomen en waarom deze niet het gewenste resultaat hebben gehad. Indien naar onze mening deze middelen niet afdoende zijn (en er aan de andere wettelijke voorschriften is voldaan) kunnen wij een ontheffing verlenen. In de ontheffing zal worden opgenomen in hoeverre preventieve maatregelen noodzakelijk zijn. Meestal vereisen wij dat er minimaal twee preventieve middelen aantoonbaar zijn ingezet. Zijn deze niet ingezet dan mag de ontheffing niet worden gebruikt. Het gebruik van de ontheffing en de toepassing van preventieve middelen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd door de Regionale Omgevingsdienst Utrecht (RUD Utrecht).

Ad 5. Een eerste versie van het draaiboek voor edelherten maakt onderdeel uit van het Faunabeheerplan 2014-2019 waardoor de 'stakeholders' die de achterban van de Faunabeheereenheid vormen, betrokken zijn.

Ad 6. Sinds de Flora- en faunawet in werking is getreden communiceren wij met 'stakeholders' op ad hoc basis tijdens jaarlijkse netwerkmeetings, minisymposia op momenten van beleidswijziging of bij de oplevering van onderzoeken en telresultaten. Bij dergelijke bijeenkomsten zijn gericht betrokkenen uitgenodigd. Wij ervaren deze bijeenkomsten als doelmatig en informatief en zullen deze op vergelijkbare wijze voortzetten.

Ad 7. Nee, wij zien voor ons geen andere rol dan de rol die voor een ieder geldt in het kader van de zorgplicht conform de Flora- en faunawet. Overigens staat deze vraag enigszins los van de Beleidsnota. In het kader van de Beleidsimpuls Dierenwelzijn hebben wij in 2011 met u al uitvoerig over dit onderwerp van gedachten gewisseld.

2 Instrumentarium

2.2. Taken en verantwoordelijkheden voor het faunabeheer

2.2.1 Faunabeheereenheid Utrecht en faunabeheerplan

De in de notitie opgenomen tijdspanne zijnde: "uiterlijk 2 maanden na het verstrijken van een kalender jaar dient de FBE verslag uit te brengen" is in de praktijk niet werkbaar gebleken. Het faunabeheer en de daarop gebaseerde ontheffingen lopen van 1 april tot 1 april, dat betekent dat onder normale omstandigheden in juni het jaarverslag kan worden opgeleverd (FBE).

Reactie: In de beleidsnota hebben wij naar aanleiding van uw zienswijze onze ambitie met betrekking tot het meetbaar en afrekenbaar maken van exploitatiesubsidies opgenomen. Vanwege deze ambitie noemen wij in de beleidsnota geen termijn meer. Deze zal in de exploitatiebeschikking worden opgenomen. Overigens gaan wij er vanuit dat sinds het in 2011 in gebruik zijnde digitale Faunaregistratiesysteem (FRS) het nu mogelijk moet zijn om uitvoering van beheer te rapporteren in een variabel aan te geven periode, waardoor in ieder geval een verslag per kalenderjaar, ongeacht de looptijd van ontheffingen, mogelijk is (zie paragraaf 7.2).

Klopt het aantal van 13 genoemde wildbeheereenheden? (FBE)

Reactie: Het aantal van 13 wildbeheereenheden is in overeenstemming met het door de Faunabeheereenheid ingediende Faunabeheerplan 2014-2019 en in overleg met de opsteller van dit plan opgenomen. Wij zijn ons er van bewust dat er niet in al deze wildbeheereenheden gebruik gemaakt wordt van door de provincie Utrecht verleende ontheffingen. Bijvoorbeeld omdat er zich in de betreffende gebieden geen problemen voordoen.

2.2.3 Faunafonds (art. 83 e.v)

Over verandering van schadebetaling bij fruit lees ik niets, terwijl het de IPO al besloten hebben om de schade van fruit niet meer te vergoeden op termijn, dan wel te beperken (LTO).

Reactie: Deze beleidsnota is primair gericht op de beleidsregels voor de beschikkingen op aanvraag betreffende beheer en schadebestrijding. De beleidsnota gaat niet in op de beleidsregels van het

Faunafonds. Wij hebben deze paragraaf geactualiseerd. Ter aanvulling op de zienswijze. Met de overdracht van verantwoordelijkheden voor het natuurbeleid en het landelijk gebied van Rijk naar provincies hebben de provincies ingezet op kostenbeheersing bij het Faunafonds. Om dit waar te maken voeren de provincies nu via de interprovinciale Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) maatregelen door om de kosten niet meer te laten stijgen. Dit gaat door wijzigingen van de beleidsregels van het Faunafonds. Deze wijzigingen kunnen ook tegemoetkomingen in schade met betrekking tot fruit treffen. De beschikking op het verzoek tot tegemoetkoming in de schade is vatbaar voor bezwaar- en beroep, en indirect dan ook de beleidsregels waarop u doelt.

2.2.4. Aanvragers op grond van artikel 68, lid 6 van de wet

Bij 2.2.4. wordt gesproken over de mogelijkheid om een andere instantie dan de Faunabeheereenheid, een ontheffing te verlenen. Dit betreft dan o.a. gemeenten. Begrijp ik het dan goed dat, stel er is vraatschade aan de sportvelden door konijnen, de provincie dan ontheffing aan een gemeente kan verlenen? (GH)

Reactie: *Ja, dat is correct en dat doen wij al sinds 2002, in gevallen waarbij zich risico's voor sporters voordoen.*

2.3 Schadebestrijding

2.3.3 Ontheffing (artikel 68)

Ontheffingen worden alleen verleend als dat in overeenstemming is met de in bijlage 3 weergegeven beleidsregels. Deze formulering biedt onvoldoende ruimte aan voor het faunabeheer noodzakelijk geachte flexibiliteit; zie hiervoor de gemaakte afspraken in het kader van de totstandkoming van het nieuwe Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *De Algemene wet bestuursrecht verplicht bestuursorganen te handelen conform de vastgestelde beleidsregels. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Wij zullen daarom handelen naar de beleidsregels. Wel hebben wij in de nota opgenomen dat voor soorten of situaties waarvoor wij geen beleid hebben geformuleerd er per geval bekeken zal worden of en onder welke voorwaarden ontheffing kan worden verleend. Dit biedt de mogelijkheid om indien daar aanleiding voor is, flexibel te kunnen reageren op onverwachte situaties en schadeschade door soorten waarvoor geen beleid is geformuleerd.*

3 Faunabeheer

3.2 Verjagen met ondersteunend afschot

In deze paragraaf wordt gesproken over afschot ter ondersteuning van verjaging van overwinterende ganzen. Hierbij wordt verwezen naar bijlage 7. Deze bijlage ontbreekt echter in de concept beleidsnota. Graag zouden wij deze bijlage alsnog inzien om te controleren of de afspraken die gemaakt zijn in het PGU-overleg in deze bijlage correct zijn verwoord (UL).

Reactie: *De bijlage waar het hier om gaat is bijlage 5. Deze bijlage is in overeenstemming met de afspraken die in het PGU zijn gemaakt. De bijlagenummering en de verwijzingen zijn gescreend en aangepast.*

3.3 Populatiebeheer ter voorkoming van schade

Hoe zeker kun je het schadeniveau 2005 als referentie gebruiken als je misschien de voorwaarde om tot vergoeding over te gaan verandert, bv wijze van taxeren of betaling van taxatiekosten (LTO).

Reactie: *De afspraak over de referentie voor de Grauwe gans die in het landelijke Ganzenakkoord gemaakt was is overgenomen door het PGU. De omvang van de schade is gerelateerd aan het verlies aan gewas als het gevolg van vraat door ganzen en niet primair aan uitbetaalde tegemoetkomingen. Bij het geconstateerde verlies aan gewas is in het PGU een ganzenstand bepaald.*

De kolgans ontbreekt in deze paragraaf en ook in eerdere teksten. Graag de kolgans toevoegen (UL).

Reactie: *Omdat er voor de kolgans nog geen reden is om populatiebeheer uit te voeren is deze soort in deze paragraaf niet opgenomen.*

Aan de zin 'Tijdens deze periode is verjaging met ondersteunend afschot uitsluitend mogelijk op kwetsbare gewassen gelegen buiten de aan te wijzen rustgebieden' dient toegevoegd te worden dat overjarige grassen niet onder kwetsbare gewassen vallen (UL).

Reactie: *In de toelichting op de verordening, die nog niet beschikbaar was bij het ter visie leggen, geven wij aan dat grasland dat ingezaaid is vóór 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winterperiode niet als kwetsbaar grasland beschouwd wordt. Hiermee is aan het verzoek voldaan.*

Erg positief vinden wij de aandacht die er is voor het ganzenbeheer, zoals opgenomen in paragraaf 3.3. HDSR ziet veel perspectief in het koppelen van aan water gerelateerde opgaven met het verduurzamen van de landbouw. De mogelijkheden voor schadebeperkingen zoals genoemd wordt in uw concept Beleidsnota (paragraaf 3.3.) kunnen hier zeker een bijdrage aan leveren (HDSR).

Reactie: *We nemen hier kennis van.*

In 3.3 staat dat het ganzenakkoord per januari 2014 is vervallen. Wat nu, hoe nu verder? (GH)

Reactie: *Het landelijk ganzenakkoord is in december 2013 ontbonden. De partijen die in het werkgebied van de Faunabeheereenheid al vanaf begin 2013 regionale invulling geven aan dat ganzenakkoord hebben besloten bij die invulling, ondanks het sneuvelen van het landelijke akkoord de lijn van het ganzenakkoord voort te zetten. Deze invulling is ook onderdeel geworden van het Faunabeheerplan Utrecht 2014-2019.*

De Provincie kiest voor populatiebeheer van ganzen die in de zomer in Nederland verblijven. De Dierenbescherming staat zeer kritisch tegenover deze aanpak en draagt dan ook graag alternatieven aan. Het jaarlijks doden van dieren met als doel (gewas)schade te verminderen ziet de Dierenbescherming als zeer dieronvriendelijk. De Provincie zou zich kunnen richten op het registreren van schade om deze vervolgens op dusdanige wijze te herstellen dat de dieren niet terugkeren naar dat gebied. Populatiebeheer zal, net als bij het wegvangen van stadsduiven ieder jaar opnieuw moeten worden uitgevoerd en zal daarnaast veel leed veroorzaken terwijl de methode weinig effectief is. Uit de praktijk is gebleken dat het faciliteren van voldoende rustgebieden voor zomerganzen – waar dieren de ruimte hebben om te foerageren, broeden en ruïen – resulteert in een effectieve verjaging van deze dieren. Het doden van ganzen zal op deze manier nauwelijks hoeven plaatsvinden en de populatie zal nagenoeg stabiel blijven. [voetnoot 1: Het is belangrijk om verjaging op percelen waar ganzen niet welkom zijn te laten plaatsvinden binnen een half uur nadat de overlastmelding is binnengekomen en dit zowel in de ochtenduren als ook in de middaguren te herhalen. Voor details kunt u terecht bij de Faunabeheereenheid Flevoland. Zie ook:

<http://www.dierenbescherming.nl/nieuws/3597>] (DB)

Reactie: *In het ganzenakkoord was voorzien om de aantallen jaarrond aanwezige ganzen in eerste instantie fors te reduceren, om vervolgens de populatie-omvang beperkt te houden. Vooral bij dat laatste zullen alternatieven als (vegetatie)beheer en inrichting een belangrijke rol spelen. Op het moment dat de aantallen nog zeer groot zijn dragen die alternatieven nauwelijks bij aan een beperking van de schade-omvang.*

De Provincie heeft de mogelijkheid om via haar verordeningen en ontheffingen alternatieve maatregelen te treffen tegen overlast door ganzen. Deze alternatieven resulteren waarschijnlijk in een reductie van de kosten omdat minder schade uitgekeerd hoeft te worden, mits de maatregelen zorgvuldig worden toegepast. [voetnoot 2:

http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Ganzen_in_Nederland.pdf] (DB)

Reactie: *Zie het vorige antwoord.*

De Faunabescherming heeft in het verleden gereageerd op de voorstellen van de Ganzen 7. Deze reactie wordt integraal weergegeven (zie bijgevoegde brief dd 9 juli 2014). De algemene conclusie is dat populatiebeheer ter voorkoming van schade ongewenst en zinloos is. De maatregelen die worden voorgesteld, zullen niet bijdragen aan het doel te weten het beperken van landbouwschade en het bevorderen van de vliegveiligheid. De maatregelen zullen slechts leiden tot veel onnodige slachtoffers. Faunabescherming verzoekt de provincie dringend om het onderdeel “Populatiebeheer ter voorkoming van schade” te schrappen en te kiezen voor effectieve maatregelen die alleen worden ingezet in situaties waarbij sprake is van belangrijke landbouwschade of een daadwerkelijk gevaar voor de luchtverkeersveiligheid (FB).

Reactie: *Wij zijn van mening dat alternatieve maatregelen zeker benut moeten worden, maar dat die pas effectief zullen zijn als de populatie-omvang van de jaarrond verblijvende ganzen beperkt wordt.*

3.4 Gebiedsinrichting in relatie tot schadebeheer

Daar waar gesproken wordt over een project van de Leusder Horstee is deze opgegaan in Vallei Horstee. Het bedoelde project is al afgesloten. Het latere inzaaien van 6 meter akkerranden langs

mais, wat nu nog loopt, geven wel interessante gegevens, aangezien deze randen veelal in de winter blijven staan. Er zijn naast insecten, foeragerende vogelsoorten in de winter. Te zien op onze site Vallei Horstee met een brochure en rapporten (LTO)

Reactie: *Terechte opmerking. De gehele paragraaf over gebiedsinrichting in relatie tot actieve soortenbescherming is geschrapt. Het actieve soortenbeleid maakt geen onderdeel meer uit van deze beleidsnota.*

Project vanggewassen i.s.m. ANV Leusderhorstee is al afgerond; kortom de tekst is verouderd. Eventueel aan te passen door de tekst: de provincie onderzoekt mogelijkheden voor een vervolg (FBE).

Reactie: *Zie reactie bij vorige opmerking.*

Over rustgebieden lijkt naast de gebiedsaanwijzing ook nog de financiële afwikkeling van de schade nog niet duidelijk (LTO).

Reactie: *In het PGU zullen de mogelijkheden voor de instelling van rustgebieden in Utrecht, in combinatie met de interprovinciaal overeengekomen systematiek van tegemoetkomingen, onderzocht en uitgewerkt worden. Dit onderwerp is vooruitgeschoven totdat de BACVP overeenstemming heeft bereikt over de systematiek van de tegemoetkomingen. Net voor het zomerreces 2014 is er overeenstemming bereikt.*

3.5 Planmatig beheer

3.5.1 Hoefdieren

In de concept beleidsnota wordt verwezen naar een afzonderlijk reeënbeheerplan; hier is inmiddels geen sprake meer van deze is geïntegreerd in het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *Terechte opmerking. Wij hebben de tekst van paragraaf over reeën geactualiseerd.*

Over edelherten: lijkt redelijk, je kunt tussen de regels lezen vanwege van voorkomen van schade zou je de roedels niet te groot laten zijn (LTO).

Reactie: *De tekst is aangescherpt door de maximale voorjaarsstand van edelherten op te nemen.*

In plaats van de zin 'Op basis van een edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplannen, zal de omvang van de populatie beperkt worden waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn' menen wij dat een 'levensvatbare populatie edelherten' het uitgangspunt moet zijn. Randvoorwaarden daarbij zijn beheersbare risico's ten aanzien van schade en verkeersveiligheid. En aan die randvoorwaarden kan worden voldaan door enerzijds te werken met richtgetallen, maar anderzijds ook werk te maken van flankerend beleid (bv. zonerings, rasters, ontsnipperings- e/o verkeerstechnische maatregelen) (UL).

Reactie: *In de beleidsnota wordt flankerend beleid genoemd. Omdat een levensvatbare populatie edelherten een rekbaar begrip is, is de maximale voorjaarsstand, conform de toezegging tijdens de behandeling in Provinciale Staten, in de tekst opgenomen.*

De Dierenbescherming is een voorstander van beheer op maat, in plaats van op basis van aantallen. Dit houdt in dat daar waar mens en dier met elkaar in conflict komen, maatregelen getroffen dienen te worden om deze conflicten te voorkomen. Dit geldt zowel voor reeën en edelherten, als voor damherten en wilde zwijnen. Bij maatregelen kunt u denken aan diervriendelijke oplossingen om aanrijdingen en schade aan gewassen te voorkomen, bijvoorbeeld d.m.v. wildsignaleringsystemen, het plaatsen van hekken op strategische plekken en het creëren van oversteekmogelijkheden in de vorm van faunapassages. Deze methodes worden breed gedragen door het publiek en door terreinbeherende organisaties.

De Dierenbescherming is van mening dat door deze aanpak het dierenwelzijn verbetert omdat dieren over het algemeen minder schuw zijn wanneer er geen sprake is van jacht in dat gebied. Dieren kunnen op deze manier rustiger foerageren. De Dierenbescherming is geen voorstander van afschot van gezonde dieren. Echter, afschot op de grens van het leefgebied en een doorgaande weg en/of agrarisch gebied kan, om overlast te voorkomen, een tussenmaatregel vormen zolang meer diervriendelijke maatregelen nog niet geïmplementeerd zijn. De Provincie neemt in deze de regierol op zich, zodat maatregelen op termijn door belanghebbenden geïmplementeerd en gefinancierd kunnen worden. Op pagina 16 van de nota geeft de Provincie bijvoorbeeld aan dat er een draaiboek wordt opgesteld waarmee men kan werken zodra de eerste edelherten in Utrecht gesignaleerd worden. De

Dierenbescherming zou graag zien dat in dit draaiboek ook preventieve en diervriendelijke maatregelen worden opgenomen die overlast kunnen voorkomen en/of verminderen. [voetnoten: 3 <http://www.traffic2000.nl/>; 4 <https://www.natuurmonumenten.nl/groot-wild-enqu-te>; 5 <http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Effecten%20van%20populatiebeheer%20op%20gedrag%20van%20ree%20damhert%20edelhert%20en%20wild%20zwijn.pdf>] (DB)

Reactie: Een eerste versie van het draaiboek voor edelherten maakt onderdeel uit van het Faunabeheerplan 2014-2019. Om vestiging van edelherten een kans te geven zal er ook gekeken worden naar flankerende maatregelen.

De Dierenbescherming betreurt het dat wilde zwijnen niet en damherten alleen in zeer lage aantallen mogen voorkomen in Utrecht. De Provincie heeft een verantwoordelijkheid om biodiversiteitsdoelstellingen te behalen. De aanwezigheid van wilde zwijnen zal de plantenbiodiversiteit verhogen. [voetnoot 6 Zie pagina 185 van het volgende rapport: <http://www.britishtwildboar.org.uk/The%20ecological%20impacts%20of%20wild%20boar%20rooting%20in%20East%20Sussex.pdf>] (DB).

Reactie: Zoals wij in de aanhef hebben aangegeven is het door Provinciale Staten vastgestelde en recent geëvalueerde hoefdierenbeleid ongewijzigd in de herziening van de Beleidsnota opgenomen. Bij de voorbereiding van het beleid voor edelhert, damhert en wild zwijn zijn verwachte positieve en negatieve aspecten gewogen en is ook de mogelijke positieve bijdrage van wilde zwijnen aan de biodiversiteit meegewogen. Wij zijn met u van mening dat plaatselijk wilde zwijnen hieraan een positieve bijdrage kunnen leveren. Er bestaat echter ook vrees dat dit juist een negatieve kan zijn en bepaalde kleine en kwetsbare gebieden negatief door wilde zwijnen beïnvloed kunnen worden. Bovendien worden andere risico's groot bevonden, en heeft daarom het huidige beleid vorm gekregen.

3.6 Exoten en verwilderde huisdieren

Graag het verzoek om de halsbandparkiet op te nemen in het aanwijzingsbesluit en wel voor het vangen en doden. De problematiek is uitvoerig besproken tijdens de totstandkoming van het nieuwe Faunabeheerplan. Tevens vindt er thans onderzoek plaats door CLM die in opdracht van het Team Invasieve Exoten een risicobeoordeling uitvoert en daarbij expliciet ook kijkt naar de (potentiele) schade die deze diersoort kan aanrichten aan de landbouw (FBE).

Reactie: Wat betreft het opnemen van de Halsbandparkiet in de aanwijzing kunnen wij in een dergelijk besluit alleen de soorten opnemen, die zijn genoemd in bijlage 1 van de regeling beheer en schadebestrijding dieren. De Halsbandparkiet is niet opgenomen in deze bijlage.

In de tekst wordt alleen gesproken over de in Utrecht aanwezige muskusrattenbestrijders van het Waterschap Rivierenland. Voor zover bekend is in het westelijk deel van onze provincie de organisatie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland van het Hoogheemraadschap Rijnland actief (FBE). *Reactie: De tekst is gewijzigd waardoor muskusratten bestrijders aangesteld door besturen van waterschappen en hoogheemraadschappen behoren tot de aangewezen personen.*

Medewerkers van muskusrattenbeheer hebben een aanwijzing. Hoewel dit op pagina 17 indirect genoemd wordt, zien wij dit graag explicieter vermeld.

Muskus- en beverratten hebben net als andere soorten een vrijstelling ten behoeve van het voorkomen van belangrijke schade. In paragraaf 2.3.1 worden muskus- en beverratten echter niet genoemd. Wij willen dit graag aangevuld hebben. Ook in de bijlage 1 worden de muskus- en beverrat (onder 'exoten' 1.2) niet genoemd. Ook dit zien we graag aangevuld, evenals het opnemen van een beschrijving in bijlage 1.1.

Verder staat zowel op pagina 17 als op pagina 90 waterschap Rivierenland genoemd. We nemen aan dat dit (ook) Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden moet zijn. We zien dit graag gewijzigd. (HDSR).

Reactie: De tekst is gewijzigd waardoor muskusratten bestrijders aangesteld door besturen van waterschappen en hoogheemraadschappen behoren tot de aangewezen personen. De beverrat en de muskusrat staan expliciet genoemd in de tweede alinea van paragraaf 3.6 en eveneens in het aanwijzingsbesluit. We zijn van mening dat daarmee uitvoering van de bestrijding van deze exoten afdoende is geregeld.

Er zitten verschillen in de toegestane middelen bij het beheer van de verschillende soorten ganzen. De middelen voor boerengans en nijlgans zijn beperkter dan voor de andere ganzen in de concept

beleidsnota. Van belang is dat voor boerengans en nijlgans dezelfde middelen ingezet kunnen worden als voor de overige benoemde ganzensoorten.

Analoog hieraan zitten er ook verschillen in de toegestane middelen voor enerzijds damhert, edelhert en zwijn, en anderzijds ree, vos en de verschillende ganzensoorten (blz 53-58 & 27-35). Het is onze gezamenlijke wens om bij beheer en schadebestrijding in natuurterreinen in afwijking gebruik te kunnen maken van een geluiddemper (nl. daar waar andere natuur- en recreatieve waarden in het geding zijn) (UL).

Reactie: In afwijking van artikel 9 zullen wij bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen ook toestaan bij nijlgans en verwilderde boerengans. De tekst van de beleidsnota is in die zin aangepast. Gebruik geluiddemper wordt door ons uitsluitend toegestaan voor het beheer van damherten op de Plantage Willem III vanwege de specifieke beheersproblematiek ter plaatse.

De Dierenbescherming is geen voorstander van het doden van verwilderde dieren. Het doden heeft geen enkel effect op schadevermindering, omdat de leeggevallen plekken keer op keer worden opgevuld door andere verwilderde dieren. Onderzoek op Schiermonnikoog naar het gedrag van verwilderde katten laat zien dat de dichtheid op dit moment niet hoger is dan in de tijd dat verwilderde katten nog wel geschoten mochten worden in 1988. De Dierenbescherming zegt niet dat verwilderde katten niet prederen op dieren uit de natuur, maar wel dat het doden van deze dieren om deze predatie tegen te gaan, geen oplossing biedt. Ook als het wel lukt om een verwilderde kat te doden en er komt daarvoor geen verwilderde kat voor terug in de plaats, dan nog is het zo dat hiervoor een andere predator voor terug in de plaats komt (denk aan vossen of marterachtigen).

Overlast dient dan ook, waar mogelijk, op diervriendelijke wijze te worden opgelost of te worden geaccepteerd. Deze aanpak wordt breed gedragen en uitgevoerd in andere provincies. Zo mogen verwilderde katten in het merendeel van de provincies niet meer gedood worden. Voor wat betreft postduiven geldt hetzelfde. Het doden van verwilderde postduiven is dweilen met de kraan open. Zolang men postduiven mag houden als huisdier en deze dieren vrij uit mogen vliegen, zullen deze in de natuur terecht komen. Het doden van deze dieren heeft dan ook geen enkele zin omdat ook hier de lege plekken worden opgevuld door andere duiven. Alhoewel hier in het agrarisch gebied geen structureel onderzoek naar is gedaan, is dit wel bekend voor stadsduiven. [voetnoten: 7 <http://www.np-schiermonnikoog.nl/documents/documents/onderzoek-rug-verwilderde-katten-op-schiermonnikoog.pdf>, 8 Zie pagina 10 van het volgende rapport:

https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Stadsduiven%20problematiek%20stad%20Groningen_rap2005_03.pdf] (DB)

Reactie: Uw zienswijze geeft aanleiding tot wijziging van de Beleidsnota. Wij beschouwen predatie als een natuurlijk en noodzakelijk proces in de natuur. We willen echter zoveel mogelijk voorkomen dat toegevoegde predatoren, in dit geval verwilderde katten, de rol overnemen van de soorten die van nature voorkomen en maken het bestrijden door middel van een aanwijzingsbesluit mogelijk. Bij verwilderde duiven in het landelijk gebied is het motief gelegen in het voorkomen en bestrijden van landbouwschade. Omdat verwilderde duiven geen wild zijn in de zin van de wet, en daardoor niet beperkt kunnen worden door jacht, worden grondgebruikers door middel van de aanwijzing in de mogelijkheid gesteld om schade te beperken.

3.7 Valwild (verkeersslachtoffers).

Daar waar dieren in nood zijn door ziekte, voedselschaarste of aanrijdingen, vindt de Dierenbescherming afschot ter plekke (het zogenaamde reactieve afschot) acceptabel. In geval van aanrijdingen kan het tijdelijk opvangen voor herstel, mits professioneel, of behandeling ter plekke door een dierenarts een optie zijn (DB).

Reactie: Het is ons bekend dat een deel van de aangereden dieren door dierenambulances worden opgehaald en opgevangen door professionele opvangcentra. Bij sommige dieren is dat veelal geen optie, omdat deze dieren dermate stress-gevoelig zijn, dat dat genezing veelal frustrant is. In zulke gevallen is afschot ter plekke de beste oplossing.

3.8 Jacht, beheer en schadebestrijding in Natuurbeschermingswetgebieden

De wet (soortenbescherming) -> wat wordt hiermee bedoeld? (FBE)

Reactie: Wij doelen op het onderdeel soortenbescherming van de Flora- en faunawet. De tekst is aangepast.

4 Overig

4.3 Onderzoek en monitoren.

Klopt de zin: "In de Notitie implementatie Flora- en faunawet.. t/m... beperkt behandeld" nog wel? (FBE)

Reactie: Terechte opmerking. Hoewel de tekst teruggrijpt op een ver verleden is ze niet onjuist. We hebben de paragraaf geactualiseerd en niet relevante delen er uit gehaald.

Telgegevens van diersoorten verzamelen kan een goede indicatie geven van trends in aantallen. Echter, het geeft niet weer wat het effect is van maatregelen op schadereductie. Om goed te kunnen evalueren of het gevoerde beleid effectief is, is het noodzakelijk om bij te houden op welke percelen verjaagd is, met welke middelen dit gebeurd is (niet dodende of dodende middelen) en hoeveel schade er op het betreffende perceel voorkwam. Het aantal dieren kan niet altijd een op een vertaald worden naar schade. De Provincie Noord-Holland laat zeer hoge zomergans-schadecijfers zien t.o.v. de rest van Nederland, terwijl daar niet de hoogste dichtheid aan dieren voorkomt. Wat hier de reden van is, is met de huidig verzamelde gegevens niet goed te achterhalen. Een nauwkeurige monitoring kan de Provincie helpen om een effectiever beleid te formuleren, wat op termijn zal leiden tot een verlaging van de kosten in het uitkeren van schade [voetnoot: 9

http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Ganzen_in_Nederland.pdf] (DB).

Reactie: de monitoringsgegevens zoals ze in de provincie Utrecht verzameld worden geven voor de beleidsformulering en uitvoering de benodigde gegevens. Toch kan het noodzakelijk zijn om aanvullende gegevens beschikbaar te krijgen om antwoord te geven op specifieke vragen. In zulke gevallen kiezen we voor aanvullend onderzoek om in de lacunes te voorzien.

5 Jacht

De Dierenbescherming is van mening dat de jacht altijd resulteert in dierenleed en een verstoring van de natuurlijke rust. Wanneer bijvoorbeeld op houtduiven geschoten wordt met hagel zijn de getroffen dieren vaak niet op slag dood. Dit leed is wat de Dierenbescherming betreft onnodig, omdat de jacht op houtduiven op geen enkele wijze bijdraagt aan schadebestrijding. De jacht vindt plaats in een periode dat veel houtduiven op doortrek zijn en gewassen al geoogst zijn. [voetnoten: 10

<https://www.youtube.com/watch?v=sJk5Dq3DZVo>; 11

<http://www.natuurbericht.nl/?id=9609&cat=iogjakof>] (DB)

Reactie: We nemen hier kennis van. Jacht in de zin van de Flora- en faunawet wordt gereguleerd door de Rijksoverheid. Alleen het sluiten van de jacht bij bijzondere omstandigheden is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Ook het doden van andere wildsoorten is niet noodzakelijk om in een later stadium schade te voorkomen. Neem als voorbeeld de haas. Deze diersoort heeft het in het Nederlandse landschap al erg moeilijk. Veel dieren worden gedood in het verkeer of door predatie. Deze factoren zijn al meer dan voldoende om de populatie 'onder controle' te houden. Sterker nog, de populatie hazen neemt de laatste dertig jaar gestaag af. Extra druk op de populatie door jacht is wat de Dierenbescherming betreft dan ook niet wenselijk. Ook fazanten komen nauwelijks meer voor in het Nederlandse agrarische landschap. Met andere woorden, de Provincie doet er goed aan om jacht op haar gronden niet toe te staan. Bij eventuele overlast biedt de wet de mogelijkheid om via ontheffing in te grijpen. [voetnoten: 12 <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/1382>; 13 <https://www.sovon.nl/nl/soort/3940>] (DB)

Reactie: Zie antwoord op vorige vraag. Wij willen niet bepalen dat jacht op provinciale gronden geheel uitgesloten is. Er kunnen situaties zijn waarbij jacht een bijdrage kan leveren aan het beperken van schade.

7 Communicatie

Wat zijn de nieuwe provinciale ambities m.b.t. communicatie? (FBE)

Reactie: Deze paragraaf geeft nog voldoende speling om alle vormen van communicatie te kunnen benutten in uiteenlopende situaties, zowel pro- als reactief.

Bijlage 1 Beleidsregels voor vrijstelling, ontheffing en aanwijzing

Algemeen

Breidt het aantal behandelde dieren uit conform de behandelde dieren in het Faunabeheerplan (FBE)

Neem de mogelijkheid op om dassen te vangen en te verplaatsen (FBE)

Neem de mogelijkheid op om steenmarters te vangen en te verplaatsen (FBE)

Reactie: Wij zien op dit moment geen aanleiding om het op te nemen. Mocht zich een probleem aandienen dan kunnen we een ontheffing op basis van een gemotiveerde aanvraag mogelijk verlenen.

Brandgans / Canadese gans /Grauwe gans / Kolgans

Ganzenbeheerplan; het onderdeel ganzen maakt thans integraal deel uit van het nieuwe Faunabeheerplan (FBE)

Mogelijkheid tot gebruik van de middelen: lokvoer en het beheer op zon- en feestdagen zijn niet opgenomen in de tekst. Graag deze toevoegen (FBE)

Voorts vermeldt de tekst niet dat voor een daadwerkelijke doelrealisatie ook elektrische/motorische/akoestische lokmiddelen noodzakelijk zijn alsmede semi-automatische hagelgeweren met een magazijn dat meer dan 2 patronen mag bevatten (FBE)

Reactie: De mogelijkheid om populatiereductie ook tijdens zon- en feestdagen toe te staan voor de soorten grauwe gans en brandgans zijn inmiddels opgenomen in de tekst van paragraaf 3.3. Bij de 'ontheffingsperiode(n) en tijdstippen' in de beleidsregels voor deze ganzensoorten is geen beperking ten aanzien van zon- en feestdagen opgenomen. Hierdoor is het gebruik van de ontheffing tijdens zon- en feestdagen niet beperkt.

Spreeuw

Op welke wijze wordt thans de handel en consumptie van deze diersoort geregeld? (FBE)

Reactie: Thans is dit niet mogelijk. In de beleidsnota is, mede gelet op de duurzaamheid, opgenomen dat ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Spreeuwen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding. Om die reden is de mogelijkheid om spreeuw te doden ook uit de vrijstelling verwijderd, omdat nu een ontheffing moet worden verleend. De tekst is niet gewijzigd.

Gaai

Onduidelijke tekst: "zonodig gedurende eerste twee jaar vaststellen." (FBE)

Reactie: De tekst is gewijzigd in "Van 1 juni tot 1 november".

Roek

Bij de ontheffingsperiode wordt een uitzondering gemaakt voor de broedperiode. De FBE attendeert u op het feit dat dit een periode is waarop de kans op schade groot is aangezien het broedseizoen overeenkomt met de kiemperiode van o.a. mais, granen en peulvruchten (FBE).

Reactie: We hebben de uitzondering geschrapt, maar zullen iedere aanvraag aan de staat van instandhouding toetsen.

Zwarte kraai

Zie de opmerking bij Spreeuw; hier is wel in de tekst aandacht besteedt aan de handel en consumptie van de betreffende diersoort (FBE).

Reactie: Dezelfde tekst is tevens opgenomen bij de Spreeuw (bij 'beleid' onder punt 3).

Damhert/Wild zwijn/Edelhert

Tekstueel: Stichting Valwild dit moet zijn Stichting Valwild Utrecht (FBE)

Reactie: We hebben de naam gewijzigd.

Verzoek tot het checken of de tekst voldoende mogelijkheden biedt voor de inzet, indien noodzakelijk, van de middelen: Geweer + geluidsdemper, Kunstlicht en Restlichtkijker (FBE)

Reactie: Bij de betreffende soortbesprekingen is aangegeven dat, in afwijking van artikel 7 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren ontheffing kan worden verleend van het bepaalde in artikel 7, zesde en negende lid. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden om een ontheffing te verlenen voor deze middelen.

Edelhert

Preventieve maatregelen zijn bij populatiebeheer edelherten niet van toepassing (FBE)

Reactie: Inderdaad zijn preventieve maatregelen bij populatiebeheer niet aan de orde. Er kan zich echter een situatie voordoen, waarbij aanvullend op populatiebeheer ontheffing wordt gevraagd om belangrijke (gewas)schade te voorkomen of bestrijden. In een dergelijk geval wordt wel beoordeeld of preventieve maatregelen genomen kunnen worden.

Edelhert: vermeld wordt dat overig afschot jaarrond in de gehele provincie is toegestaan m.u.v. de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse vallei. In deze gebieden is slechts populatiebeheer mogelijk. De FBE attendeert u op het feit dat indien er zich buiten deze periode een calamiteits situatie op de Utrechtse Heuvelrug of Gelderse Vallei voordoet er géén mogelijkheid bestaat voor afschot. Dit achten wij niet verstandig (FBE).

Reactie: *We hebben deze beperking in de tekst laten vervallen om verwarring over de mogelijkheid van ingrijpen te voorkomen.*

Ree

Stichting Valwild = Stichting Valwild Utrecht (FBE).

Reactie: *We hebben de naam gewijzigd.*

Het reeënbeheerplan maakt thans integraal onderdeel uit van het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *Terechte opmerking. Wij hebben de tekst geactualiseerd*

Er wordt geen link gelegd met het nieuwe reeënbeheer en de overeengekomen werkwijze zoals vastgesteld in het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *De nieuwe werkwijze waarbij naast een beheerplan voor vijf jaren met jaarlijkse werkplannen gewerkt gaat worden, maakt het flexibele beheer zoals beschreven in het Faunabeheerplan 2014-2019 mogelijk. Ook het toestaan van beheer gedurende het gehele jaar maakt een flexibele invulling, zoals nodig kan zijn bij verschuivingen van de seizoenen, bijvoorbeeld een erg laat voorjaar.*

Draaiboek bijzondere weersomstandigheden

De FBE adviseert u te streven naar een landelijk draaiboek en minimaal rekening te houden met het beleid van de omliggende provincies dienaangaande (FBE).

Reactie: *In paragraaf 5.3 wordt aangegeven dat wij daar naar streven. Wij zullen, zodra er een uniforme werkwijze interprovinciaal is vastgesteld, deze zo veel mogelijk implementeren. Tot die tijd wordt er, voor er tot sluiting (of opheffing hiervan) wordt overgegaan, contact opgenomen met de omliggende provincies.*

Bijlage 5 Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht

In artikel 6 van deze bijlage wordt de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014 echter ingetrokken. De bedoeling van deze bijlage is ons niet duidelijk (UL).

Reactie: *Gedoeld werd op de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004. Dit is inmiddels in de Beleidsnota aangepast.*

Bijlage 2 van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht staat haaks op de afspraken die gemaakt zijn in het PGU-overleg. Mogelijk is hier een verouderde versie van deze verordening opgenomen. Wij verzoeken u deze bijlage aan te passen op basis van de PGU-afspraken (UL).

Reactie: *De bedoeling van genoemde bijlage is om gedurende de winterperiode in principe uitsluitend verjagen met ondersteunend afschot toe te staan op kwetsbare gewassen zijnde nog oogstbare akkergewassen en pas ingezaaid grasland. Dat laatste is gedefinieerd als vanaf 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winter ingezaaid of doorgezaaid grasland. Dit is een onderdeel van de invulling van de winterrust zoals in het PGU is overeengekomen.*

Bijlage 6 Besluit aanwijzing personen

Verzoek tot uitbreiding van de hierin opgenomen lijst met de soort: Halsbandparkieten (middel: vangen en doden) (FBE)

Reactie: *In een aanwijzingsbesluit kunnen alleen soorten worden opgenomen welke zijn genoemd in bijlage 1 van de regeling beheer en schadebestrijding dieren. De Halsbandparkiet is niet opgenomen in deze bijlage.*